

ตำนานธารพระกรแก้ว ไข่ยอดตาล

ของ

สมเด็จพระสังฆราช (สุก ไร่เถื่อน)

พิพิธภัณฑ์กรรมฐาน สมเด็จพระสังฆราช ไร่เถื่อน

คณะ ๕ วัดราชสิทธาราม

อิสรภาพ ๒๓ บางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ

ภาพธารพระกรแก้ว ณ พิพิธภัณฑ์กรมฐาน สมเด็จพระสังฆราช ไม้เถื่อน วัดพลับ

ตำนาน ธารพระกรแก้ว
ของสมเด็จพระสังฆราช (สุก ไก่เถื่อน) วัดราชสิทธาราม
พระครูสังฆรักษ์วีระ ฐานวีโร รวบรวม เรียบเรียง
สารบัญ

คำนำ	๔
ตำนานธารพระกรแก้ว ของสมเด็จพระสังฆราช ไก่เถื่อน	๕
และ การบังเกิดแห่งธารพระกรแก้ว และผ้าบังสุกุล.....	๕
พระอานนท์เถระเจ้า หลังพุทธปรินิพพาน	๗
ธารพระกรแก้ว(วชิระ)	๗
สถิตในวชิระสถูป เมืองวชิรานคร	๗
พระมหากัจจายนเถระเจ้า แห่งลังกาทวีป	๑๐
เล็งเห็นเหตุการณ์ในชมพูทวีป.....	๑๐
พระกัสสปมาสุโขทัย.....	๑๒
ไม้ธารพระกร ไม้ยอดคตาล	๑๔
หายไปจากเมืองสุโขทัย	๑๔
ธารพระกรแก้วกลับเมืองสุโขทัย.....	๑๕
ธารพระกรแก้ว หายไปจากเมืองสุโขทัย.....	๑๖
ธารพระกรแก้ว ปรากฏสมัยอยุธยา	๑๖
ธารพระกรแก้ว ปรากฏในกรุงรัตนโกสินทร์	๑๗

ตำนาน ธารพระกรแก้ว
ของสมเด็จพระสังฆราช (สุก ไก่เถื่อน) วัดราชสิทธาราม
พระครูสังฆรักษ์วีระ ฐานวีโร รวบรวม เรียบเรียง

คำนำ

ตำนาน ธารพระกรแก้ว ของสมเด็จพระสังฆราช (สุก ไก่เถื่อน) วัดราชสิทธาราม เป็นมรดกธรรมสืบทอด มาถึงพระอริยะสงฆ์ พระกรรมฐานมัชฌิมา แบบลำดับ ฝ่ายเถรวาท ซึ่งถือตามคติที่พระอรหันต์พุทธสาวก ที่ได้วางหลักพระธรรมวินัย และธรรมเนียมปฏิบัติเป็นแบบแผนไว้เมื่อครั้งปฐมสังคายนา และนับถือแพร่หลายในประเทศ ไทย พม่า ลังกา ลาว และกัมพูชา มาช้านาน มีเรื่องราวเล่าสืบขานมาช้านานอีกด้วย ผ่านยุค ผ่านสมัยมาหลายยุค ถ้าทิ้งไว้ไม่เอาตำนานมาเปิดเผย เรื่องราวบริโภคเจดีย์ของสำคัญ ทางพระพุทธศาสนา ก็จะเสื่อมสูญหายไป นานไปความสำคัญก็หมดไปด้วย

อาตมาเห็นว่าวัดราชสิทธารามเคยเป็นศูนย์กลาง ทางพระกรรมฐานมัชฌิมา แบบลำดับ อย่างหินยาน ฝ่ายเถรวาท ประจำยุคครั้น โกสินทร์ ซึ่งเป็นกรรมฐานเหลือแห่งเดียวในโลก มีบริโภคเจดีย์ สืบทอดพระอาจารย์กรรมฐานมัชฌิมา แบบลำดับ มาหลายชั้น เช่นธารพระกรแก้ว เป็นต้น

พระครูสังฆรักษ์วีระ ฐานวีโร
คณะ ๕ วัดราชสิทธาราม

โทรศัพท์ – โทรสาร ๐๒-๔๖๕-๒๕๕๒, ๐๘๔-๖๕๑-๓๐๒๓

E:mial weera2548@yahoo.co.th

www.somdechsuk.com

ตำนานธารพระกรแก้ว ของสมเด็จพระสังฆราช ไก่เถื่อน และ การบังเกิดแห่งธารพระกรแก้ว และผ้าบังสุกุล

ครั้งหนึ่ง พระบรมศาสดา เสด็จอยู่ในสำนักอรุณเวลกัสสปะ เพื่อคลายทิวา ครั้งนั้นได้มีบุรุษ นำเอาศพของนางปุลณทะทาสี มาทิ้งไว้ที่ อามสุสาน ป่าช้าฝิดิบ ในป่าอรุณเวลา เสนานิคม

ครั้งนั้น พระบรมศาสดา ทรงดำริที่จะทำผ้าสังฆาฏิ ลำดับนั้นท้าวสักกะเทวราช ทรงทราบ ความดำริในพระทัย ของพระผู้มีพระภาคเจ้า ด้วยพระทัย ของพระองค์แล้ว จึงทรงนำไม้ธารพระกร ใฝ่ยอดตาล จากดงใฝ่ยอดตาล ออกมาจากป่า ไกลสำนักอรุณเวลกัสสป แล้วได้ทูลพระบรมศาสดาว่า พระพุทธเจ้าข้า ข้าพระองค์ขอถวาย ไม้ธารพระกรแก้ว ใฝ่ยอดตาลนี้ แด่พระผู้มีพระภาคเจ้า เพื่อใช้ พิจารณาผ้ามหาบังสุกุล

พระบรมศาสดาได้ไม้ธารพระกรแล้ว ทรงเสด็จไปยังอามสุสาน ป่าช้าฝิดิบ อันเป็นที่ทิ้งศพ นางปุลณทะทาสี เป็นเวลา ๗ วันแล้ว ที่ศพนางปุลณทะทาสีอยู่ในอามสุสาน ป่าช้าฝิดิบนี้ ศพนั้นเน่า เปะแล้ว คลาดล่าไปด้วยหมุ่นอน สังกลิ้นเหม็นตลบ

เมื่อพระบรมศาสดาถึงป่าช้าฝิดิบ พระบรมศาสดา ทรงเข้าไปประทับยืนใกล้ศพนางปุลณทะ ทาสี พระหัตถ์ซ้าย ของพระบรมศาสดา ถือไม้ธารพระกรแก้ว ใฝ่ยอดตาล ปลายไม้ธารพระกรแก้ว ยืดยาวไปยังศพนางปุลณทะทาสี พระหัตถ์ขวา ของพระบรมศาสดายืนไปข้างหน้า ทรงพิจารณา อสุภสังขยา แล้วทรงชักผ้ามหาบังสุกุล ขณะนั้นมหาปฐพีได้ไหว ถึงน้ำลงแผ่นดิน

พระบรมศาสดา ทรงถือเอาผ้า ที่เขาคลุมร่างนางปุลณทะทาสี ที่เขาทิ้งแล้ว มาเป็นผ้ามหา บังสุกุล พระบรมศาสดา ทรงสลัดสัตว์เล็กๆ ประมาณหนึ่งตุ่มพะ แล้วทรงถือเอาผ้ามหาบังสุกุล ออกมาจากป่าช้า ทรงทำกิจที่ทำได้ยากแล้ว

แต่นั้นมา อามสุสาน ป่าช้าฝิดิบ ป่าอรุณเวลาเสนานิคม ก็ไม่มีผู้ใดนำเอา ซากศพ ไปทิ้งอีก ด้วย เหล่าเทวดา และเหล่านาคปิดบัง คุ่มครองสถานที่นี้ไว้ เพราะไม่สมควรที่จะทิ้งซากศพ ใครอีก เนื่องจากเป็นภูมิสถานมงคล อันสมควร แก่พระศาสดา เท่านั้น

บรรดาวิญญูณ ที่อยู่ในป่าช้าฝิดิบ ทั้งปวง เมื่อพระศาสดา ทรงพิจารณา ผ้ามหาบังสุกุลแล้ว ต่างก็พากัน ไปจุติ ในสุคติภูมิกันทั้งสิ้น

โดยสมัยนั้น ผ้าบังสุกุลบังเกิดแก่พระผู้มีพระบรมศาสดา พระองค์จึงได้ทรงพระดำริว่า เรา จะพึงชักผ้าบังสุกุล ณ ที่ไหนหนอ

ลำดับนั้น ท้าวสักกะเทวราช ทรงทราบความดำริใน พระทัยของพระผู้มีพระบรมศาสดา ด้วยพระทัยของพระองค์ จึงทรงขุดสระ โบกขรณิด้วยพระหัตถ์ แล้วได้ทูลพระบรมศาสดาว่า พระพุทธเจ้าข้า ขอพระบรมศาสดา โปรดชักผ้าบังสุกุลในสระนี้

ที่นั้นพระผู้มีพระบรมศาสดาได้ทรงพระดำริว่า เราจะพึงขยำผ้าบังสุกุล ณ ที่ไหนหนอ ลำดับนั้น ท้าวสักกะเทวราช ทรงทราบพระดำริในพระทัยของพระผู้มีพระภาคด้วยพระทัยของ พระองค์แล้ว ได้ทรงยกศิลาแผ่นใหญ่มาวางปลางทูลว่า พระพุทธเจ้าข้า ขอพระผู้มีพระภาคโปรด ทรงขยำผ้าบังสุกุลบนศิลาแผ่นนี้

ลำดับนั้น พระบรมศาสดาได้ทรงพระดำริว่า เราจะพึงพาดผ้าบังสุกุลไว้ ณ ที่ไหนหนอ ครั้งนั้น เทพยดา ที่สิงสถิตอยู่ที่ดินกุ่มบก ทราบพระดำริในพระหทัยของพระบรมศาสดาด้วยใจ ของตน จึงน้อมกิ่งกุ่มลงมา พलगกราบทูลว่า พระพุทธเจ้าข้า ขอพระผู้มีพระภาคโปรดทรงพาดผ้า บังสุกุลไว้ที่กิ่งกุ่มบกนี้

ครั้งนั้น พระบรมศาสดาได้ทรงพระดำริว่า เราจะพึงผ้าบังสุกุล ณ ที่ไหนหนอ ครั้งนั้น ท้าวสักกะเทวราช ทรงทราบพระดำริในพระหทัยของพระผู้มีพระภาคด้วยพระทัยของพระองค์แล้ว ได้ยกแผ่นศิลาใหญ่มาวางไว้ พलगกราบทูลว่า พระพุทธเจ้าข้า ขอพระผู้มีพระภาคโปรดทรงพึงผ้า บังสุกุลบนศิลาแผ่นนี้

หลังจากนั้น ชฎิลอุรุเวลกัสสป เข้าไปเฝ้าพระบรมศาสดา โดยล่องราตรีนั้น ครั้นถึงแล้วได้ ทูลคำนี้ต่อพระบรมศาสดาว่า ถึงเวลาแล้ว มหาสมณะ ภัตตอาหารเสร็จแล้ว เพราะเหตุไรหนอมหา สมณะ เมื่อก่อนสระนี้ไม่มีที่นี้ เตียนนี้มีสระอยู่ที่นี้ เมื่อก่อนศิลาเหล่านี้ไม่มีวางอยู่ ใครยกศิลา เหล่านี้มาวางไว้ เมื่อก่อนกิ่งกุ่มบกต้นนี้ไม่น้อมลง เตียนนี้กิ่งนั้นน้อมลง

พระบรมศาสดา ตรัสตอบว่า ดูรกัสสป ผ้าบังสุกุลบังเกิดแก่เรา ณ ที่นี้ เรานั้นได้ดำริ ว่า จะพึงชักผ้าบังสุกุล ณ ที่ไหนหนอ ครั้งนั้น ท้าวสักกะเทวราช ทรงทราบความดำริในจิตของเรา ด้วยพระทัยของพระองค์แล้ว จึงขุดสระ โบกขรณิด้วยพระหัตถ์ แล้วตรัสบอกแก่เราว่า พระพุทธเจ้าข้า ขอพระบรมศาสดาโปรดทรงชักผ้าบังสุกุลในสระนี้ สระนี้อันผู้มีโชนมนุษย์ได้ขุด

แล้วด้วยมือ คุณกรกัศป เรานั้นได้ดำริว่า จะพึงขยำฝ้ามหาบังสุกุล ณ ที่ไหนหนอ ครั้งนั้นท้าว สักกะเทวราช ทราบความดำริในจิตของเราด้วยพระทัยของพระองค์แล้ว ได้ทรงยกศิลาแผ่นใหญ่ มาวางไว้ โดยทูลว่า พระพุทธเจ้าข้า ขอพระผู้มีพระภาคโปรดทรงขยำฝ้ามหาบังสุกุล บนศิลาแผ่นนี้ ศิลาแผ่นนี้อันผู้มีใจมนุษย์ได้ยกมาวางไว้ คุณกรกัศป เรานั้นได้ดำริว่า จะพึงพาดฝ้ามหาบังสุกุล ณ ที่ไหนหนอ ครั้งนั้น เทพดาที่สิงสถิตอยู่ที่ต้นกุ่มบก ทราบความดำริในจิตของเราด้วยใจ ของตนแล้ว จึงน้อมกิ่งกุ่มลงมาโดยทูลว่า พระพุทธเจ้าข้า ขอพระผู้มีพระภาคโปรดทรงพาดฝ้ามหาบังสุกุลไว้บนกิ่งกุ่มนี้ ต้นกุ่มบกนี้นั้นประหนึ่งจะกราบทูลว่า ขอพระองค์จงทรงนำพระหัตถ์ มาแล้วน้อมลง คุณกรกัศป เรานั้นได้ดำริว่า จะพึงฝ้างฝ้ามหาบังสุกุล ณ ที่ไหนหนอครั้งนั้น ท้าว สักกะจอมทวยเทพ ทรงทราบความดำริแห่งจิตของเราด้วยพระทัยของพระองค์แล้วได้ยกศิลาแผ่น ใหญ่มาวางไว้ โดยทูลว่า พระพุทธเจ้า ขอพระผู้มีพระภาคโปรดทรงฝ้างฝ้ามหาบังสุกุลบนศิลาแผ่นนี้ ศิลา แผ่นนี้อันผู้มีใจมนุษย์ได้ยกมาวางไว้

วันที่พระบรมศาสดา ทรงรับเอาฝ้ามหาบังสุกุลทำด้วยเปลือกไม้ ที่นางปุณณทาสีนำมาจากป่าช้า ฝิดิบ มหาปถพีได้ไหวจนกระทั่งถึงน้ำลงแผ่นดินเป็นที่สุด พระบรมศาสดา ทรงแสดงความในบท นี้ไว้ว่าเราได้รับฝ้ามหาบังสุกุล ครั้งเดียวเท่านั้น. แต่สาวกทั้งหลายของเราไม่ทำลายธาตุคงค์วัตร จน ตลอดชีวิต จำเดิมแต่สมาทานธาตุคงค์

การชักฝ้ามหาบังสุกุลของพระบรมศาสดาในครั้งนั้น เกิดธารพระกรแก้วไผ่ยอดตาล และยัง เกิดบาทฐานอีก ๔ ประการ คือ

๑. เกิดบาทฐาน ของฝ้ามหาบังสุกุล

๒. เป็นบาทฐาน ของอายุพระศาสนา กล่าวว่า เมื่ออายุพระศาสนาม่วงไป ไม้เท่านี้ก็จะสั้นไปตามอายุของพระศาสนา เมื่อสิ้น ๕,๐๐๐ ปี ไม้เท่าแก้วก็จะสูญสิ้นไป ตามอายุของพระศาสนา

๓. เกิดบาทฐาน ของการพิจารณาสุกกรรมฐาน

๔. เกิดบาทฐาน ของการถือธาตุคงค์วัตร ข้อถือฝ้ามหาบังสุกุลเป็นวัตร

สมัยต่อมา เมื่อพระอานนท์พุทธอนุชา ได้บรรพชาอุปสมบท ในพระพุทธศาสนา และได้มาเป็น พุทธอุปัฏฐาก ของสมเด็จพระบรมศาสดาแล้ว

เมื่อพระบรมศาสดา ทรงเสด็จจาริก ไป ณ สถานที่แห่งใด พระอานนท์ องค์พระอุปัชฌาย์ จะเป็นผู้ถือบริวาร ของพระบรมศาสดา เสด็จไปในที่ต่างๆ บริวารเหล่านี้คือ ธารพระกรแก้ว ใฝ่ยอดตาล ฟ้ายั่งงาฎิ เป็นต้น

ต่อมาฟ้ายั่งงาฎิ ของพระบรมศาสดา ที่ทรงซกมหาบังสุกุลมาจาก ศพนางปุลณะทาสีครั้งนั้น ต่อมาพระบรมศาสดา ทรงประทานให้แก่ พระมหากัสสปะเถระเจ้า

ต่อมาเมื่อพระบรมศาสดา ทรงเข้าสู่ปรินิพพานแล้ว บริวารบางอย่างของพระพุทธองค์ ก็ตกทอดแก่พระอานนท์เถระเจ้า เช่น ธารพระกรแก้ว ใฝ่ยอดตาล ที่ทรงปลงอสุกสัตถุญา ศพนางปุลณะทาสี

พระอานนท์เถระเจ้า หลังพุทธปรินิพพาน

เมื่อพระอานนท์เถระช่วยกระทำสังคายนาเสร็จแล้ว ท่านก็ได้เที่ยวไปโปรดสัตว์อยู่อีก ๔๐ พระวัสสา จนพระชนมายุได้ ๑๒๐ พระวัสสา อยู่มาวันหนึ่ง ท่านได้พิจารณาอายุสังขารของท่านว่า ชราภาพ ถึง ๑๒๐ ปีแล้ว เมื่อพิจารณาไปในเบื้องหน้าพบว่า อายุสังขารท่านนั้น จะยังคงอยู่ได้อีก ๗ วัน ก็จะดับสูญเข้าสู่พระนิพพาน ท่านจึงพิจารณาว่าจะเข้านิพพาน ณ ที่ใด ก็เห็นว่าท่านจะเข้าสู่พระนิพพานที่ปลายแม่น้ำโรหิณี ซึ่งอยู่ระหว่างเมืองกบิลพัสดุ์ กับ เมืองโกถิยะ มหาชนในที่นั้นเป็นญาติวงศ์ก็มี เป็นผู้ที่มีคุณูปการปฏิบัติท่านมาก็มีมาก ถ้าท่านไปเข้านิพพาน ณ ที่นั้น จะเป็นคุณูปการแก่ชนทั้งหลายเป็นอันมาก

ดังนั้น ท่านจึงออกจากเมืองกบิลพัสดุ์มุ่งไปมหาคาม ครั้นถึงจึงบอกลาพระสงฆ์ทั้งหลาย แล้วสอนว่า ท่านทั้งหลายอย่าได้ประมาทในคำสอนของพระบรมศาสดา จงเร่งตั้งใจเจริญศึกษาทั้ง ๓ คือ อธิศีลสิกขา อธิจิตตสิกขา อธิปัญญาสิกขา

และเมื่อท่านพระอานนท์ เห็นว่าพระสงฆ์ทั้งหลาย โศกเศร้าเสียใจ (พระสงฆ์ที่ยังเป็นปุถุชน) ท่านก็เทศนาสั่งสอนว่า ธรรมดาเกิดมาเป็นสัตว์สังขารแล้ว ล้วนไม่เที่ยงไม่แท้ ย่อมแปรปรวนวิปลาสไป ไม่พื่อนอนิจจังไปไต่จะว่าไปไต่ถึงสัตว์มีชีวิต ถึงต้นไม้ และภูเขาที่เป็นอนิจจังไม่เที่ยงแท้

ครั้นถึงวันเป็นคารบ ๗ พระอานนท์เถระจะเข้าสู่พระนิพพาน ท่านจึงอธิษฐานให้เป็นบัลลังก์ ในท่ามกลางแม่น้ำโรหิณี แล้วท่านก็ขึ้นสู่บัลลังก์ เทศนาโปรดเทวดา และมนุษย์ทั้งหลาย

ที่มาประชุมกันทั้งสองฝั่งแม่น้ำโรหิณี มีความว่า ตัวท่านทั้งหลายได้เกิดมาเป็นมนุษย์ แต่ล้วนได้บำเพ็ญกุศลมา อย่าได้ประมาท จงมีศรัทธาอุทิศสำหรับรักษาจิตใจให้บริสุทธิ์ จงมีปัญญาห่วงเอาคุณพระรัตนตรัย อย่าสงสัยในคุณทั้ง ๓ ประการ อย่าเกียจคร้านในการกุศล จงเร่งขวนขวาย ยกตนให้พ้นจากอำนาจ อนิจจัง ให้จงได้ จงพยายามไปให้แจ้งในห้องแห่งพระจตุราริยสังข์ทั้ง ๔ ประการ หน่วยงานเอาพระนิพพานเป็นอารมณ์ จงสละทิ้งทั้ง โลภะ โทสะ โมหะ ให้สูญเป็นที่สุดในครั้งนี้ จากนั้นท่านได้แสดงพระจตุราริยสังข์ทั้ง ๔ ประการ คนทั้งหลายผู้ที่มีปรีชาญาณ ครั้นได้ฟัง ก็ตั้งอยู่ในมรรคและผล ตามวาสนาบารมีของตน

เมื่อจบพระธรรมเทศนาแล้ว ท่านก็ได้แสดงอิทธิปาฏิหาริย์ด้วยประการต่าง ๆ แล้วตั้งจิตอธิษฐาน ให้กายของท่านแตกออกเป็น ๒ ภาค ภาคหนึ่งให้ไปตกฝั่งปากกรุงกบิลพัสดุ์ อีกภาคหนึ่งให้ตกลงฝั่งปากกรุงโกถิยะ แล้วท่านได้เข้าเตโชกสิณ ยังเตโชธาตุให้บังเกิดในกาย สังหารมังสะและโลหิตให้สิ้นสูญ ยังเหลืออยู่แต่พระธาตุมีสีชาวดังดอกพิกุลแห่ง พระธาตุที่เหลือจึงแตกออกเป็น ๒ ภาค ด้วยกำลังอธิษฐานของท่าน บรรดาผู้ที่มาประชุมกัน ณ ที่นั้นต่างก็รองรับพระธาตุไว้ แล้วกระทำเจดีย์บรรจุพระธาตุไว้ ทั้ง ๒ พากฝั่ง แม่น้ำโรหิณี

ธารพระกรแก้ว(วชิระ)

สถิตในวชิรสถูป เมืองวชิรานคร

พระอานนท์เถระเจ้า หลังพุทธปรินิพพาน เมื่อพระองค์ท่านจะเสด็จจาริกไปสถานที่ใด มักประกอบพาบริวารของพระบรมศาสดา คือ ไม้ธารพระกรแก้ว ไม้ยอดตาล ซึ่งปลงอนุกรมฐานไปตามสถานที่ต่างๆ ด้วยเสมอ

อุบาสก อุบาสิกา ญาติโยม เมื่อทศนา ไม้ธารพระกรแก้ว บริวารของพระบรมศาสดา ที่พระอานนท์เถระเจ้า นำมาด้วย ต่างก็พากันร้องไห้ คร่ำครวญ ระลึกรู้ถึงพระบรมศาสดา ทุกครั้งที่ พระอานนท์เถระเจ้า จาริกไปถึงสถานที่นั้นๆ

พระอานนท์เถระเจ้า ทรงประพฤติ ปฏิบัติอย่างนี้ เหมือนครั้งที่พระบรมศาสดายังทรงพระชนม์อยู่ ตลอด ระยะเวลา ๔๐ ปี หลังพระอานนท์นิพพานแล้ว ไม้ธารพระกรแก้ว บริวารของพระ

บรมศาสดา และเปลือกไม้จารึกคัมภีร์มาติกากรรมฐาน ๔๐ และวิธีใช้ธารพระกรแก้ว ก็ได้บรรจุไว้ใน วชิระสถูป

ก่อนนิพพาน ๗ วัน พระอานนท์เถระเจ้า ได้สั่งญาติวงศา และโยม ชาวเมืองกบิลพัสดุ์ และชาวเมืองโกถิยะไว้ว่า ถ้าท่านนิพพานแล้ว ขอให้ นำ ธารพระกรแก้ว ใฝ่ยอดตาล ของพระบรมศาสดา ไปประดิษฐานไว้ที่ เนินป่าช้าอามสุสาน ในป่าอูรุเวลา อันเป็นสถานที่พระบรมศาสดา ทรงชักผ้ามหาบังสุกุล จากผ้าห่อศพนางปุลณทาสี เพราะเป็นสถานที่อันเป็นมหามงคล เป็นสัพพะบายะแก่การบำเพ็ญ อสุภสังขยา ของพระพุทธรเจ้า ทุกๆ พระองค์ในอดีต อันเป็นพุทธประเพณี ที่พระพุทธรเจ้า ทุกๆพระองค์ จะต้องทรงชักผ้ามหาบังสุกุล ในสถานที่นี้

ต่อมาชาวเมืองกบิลพัสดุ์ และชาวเมืองโกถิยะ จึงได้พร้อมใจกันนำ ธารพระกรแก้ว ใฝ่ยอดตาล ปลงอสุภ ของพระบรมศาสดา และใบคัมภีร์มาติกากรรมฐาน ๔๐ บันทึกลงของพระอานนท์ มาทำพระสถูปบรรจุไว้ที่ เนินป่าช้าอามสุสาน ในป่าอูรุเวลา ผู้คนทั้งหลายเรียกพระสถูปเจดีย์นี้ว่า วชิระสถูป เวลานั้นสถานที่ตั้งพระสถูป ยังอยู่กลางป่าอูรุเวลา

วชิระสถูป นี้สร้างหลังพุทธกาลล่วงแล้วได้ ๔๐ ปี ต่อมาประมาณ ๓๐๐ ปีผ่านไป บริเวณใกล้ๆ วชิระสถูป ป่าอูรุเวลา เกิดเป็นนิคม เป็นบ้านเมืองขึ้นมา ชื่อว่า วชิรานคร และมาถึงประมาณหลังพุทธกาลล่วงแล้วได้ ๑๗๐๐ ปีเศษ จากเมือง ก็กลายเป็นป่า ทิ้งวชิระสถูป ไว้กลางป่าอูรุเวลา ผู้คนทั้งหลายต่างเริ่มลืมเลือน ความเป็นมาของ วชิระสถูป

พระมหากัจจายนเถระเจ้า แห่งลังกาทวีป

เล็งเห็นเหตุการณ์ในชมพูทวีป

เมื่อพระพุทธกาลล่วงแล้วได้ประมาณ ๑๗๕๐ - ๑๘๐๐ ปี ในลังกาทวีป มีพระมหาเถระเจ้า พระองค์หนึ่งพระนามว่า พระกัจจายนเถระเจ้า เป็นสังฆนายกอยู่ในลังกาทวีป

วันหนึ่งท่านพระกัจจายนเถระเจ้า มหาสังฆนายก แห่งลังกา ทรงเข้าสมาธิตรวจดู ความเป็นไปของพระพุทธศาสนาในชมพูทวีป ได้ทราบความเป็นไปว่า พระพุทธศาสนาจะเสื่อมไปจาก

ดินแดนชมพูทวีป โดยการรุกราน ของบุคคลนอกศาสนา ท่านเล็งเห็นว่า ชาติเจดีย์ บริโภคเจดีย์ และสิ่งสำคัญทางพระพุทธศาสนาต่างๆ จะถูกทำลาย ลงโดยมาก

คือนั้นเทวดา อันสิ่งสถิต อยู่ ณ วชิระสถูป ได้มาบอกท่านว่า มีบริโภคเจดีย์ของสำคัญทางพระพุทธศาสนา อยู่กลางป่าอันเคยเป็นเมืองวชิรานคร ในป่านี้เป็นที่ตั้งของ วชิระสถูป อันเป็นที่ประดิษฐาน ธารพระกรแก้ว (เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ธารพระกรวชิระ หรือธารพระกรเพชร) ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขอให้พระผู้เป็นเจ้าของไปนำเอามา เพราะเป็นอายุของ พระศาสนา

ต่อมาท่านจึงเรียก พระกัสสปเถระเจ้า (พระเถระลังกา) สัททวิหริกของท่านมา แล้วสั่งว่า เธอจงให้ศิษย์ฆราวาสไปชมพูทวีป นำเอาธารพระกรแก้ว ของพระพุทธองค์ และนำเอาใบจารึกคัมภีร์มาติกากรรมฐาน ๔๐ ของพระอานนท์เถระเจ้า อันไม่มีเจ้าของ ซึ่งบรรจุในพระวชิระสถูป เมืองวชิรานครเก่า กลางป่าอูรุเวลา มายังลังกาทวีป

พระกัสสปเถระเจ้า (พระสงฆ์ลังกา) จึงใช้ให้ศิษย์ฆราวาส ไปนำเอาธารพระกรแก้ว และคัมภีร์มาติกากรรมฐาน ๔๐ มาจากชมพูทวีป

ศิษย์นั้นไปถึงชมพูทวีป ณ ป่าอูรุเวลา อันเป็นที่ตั้ง พระวชิระสถูป เมื่อไปถึง วชิระสถูป กลางป่าอูรุเวลา ก็กล่าวคำขอมาต่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และวชิระสถูป เจดีย์นั้นเป็นटकช่องเป็นโพรง จึงเข้าไปในห้อง อันเป็นที่ประดิษฐานธารพระกรแก้วนั้น จึงอธิฐานขอต่อเทพดาอันเฝ้าธารพระกรแก้วนั้น อธิษฐานแล้ว จึงหยิบเอา ธารพระกรแก้วออกมา พร้อมกับพระคัมภีร์มาติกากรรมฐาน ๔๐ ศิษย์นั้นนำเอาไม้ธารพระกรแก้วออกมาแล้ว พระวชิระสถูปนั้น ก็พังทลายลงมากองกับพื้นดิน

ระยะทางที่กลับออกมา จากวชิระสถูปนั้น มีเจดีย์บรรจุ พระธาตุต่างๆ พังลงมากมาย เพราะเก่าแก่มาก ศิษย์นั้นจึงไปอธิษฐานขออิณินหาร พระบรมธาตุ ห้องพระธาตุต่างๆ ใต้ดินก็พังลง เผยให้เห็นพระบรมธาตุมากมาย อยู่ในนั้น จึงนำกลับมา ลังกาทวีปด้วย

ธารพระกรแก้ว ไข่ยอดตาล และพระคัมภีร์มาติกากรรมฐาน ๔๐ ประดิษฐานอยู่ลังกาประมาณ ๓ เดือน พระกัจจายนเถระเจ้า ก่อวัชณาการ กำหนดว่า ธารพระกรแก้ว และพระบรมธาตุต่างๆ ควรจะไปอยู่ในดินแดนสุวรรณภูมิ จึงสั่งให้ พระกัสสปเถระเจ้า และพระภิรมานนท์ พร้อมคณะสงฆ์อีก ๔ รูปเดินทางมาสุวรรณภูมิ

พระกัศปมาสุโขทัย

พระกัศปเดรเจ้า เดินทางมาสุวรรณภูมิ ผ่านมาทางอาณาจักรศรีโคตรบูรณ์ เมื่อประมาณ พุทธกาลล่วงแล้วได้ ๑๘๒๕ ท่านได้แจกพระบรมธาตุเรื่อยมา และได้้นำพระอรังคะธาตุ มาบรรจุไว้ที่พระธาตุพนม

ครั้งทราบว่า กษัตริย์เมืองสุโขทัย ขุดพระบรมธาตุข้างล้อม ขึ้นมาให้คนบูชา และกำลังจะสร้างเจดีย์ ครอบ พระกัศปเดรเจ้า แห่งลังกา จึงรีบมาเมืองสุโขทัย ด้วยอิทธิวิธาน

พระกัศปเดรเจ้า มาเมืองสุโขทัย

พ่อขุนรามคำแหงมหาราช สมัยยังทรงพระเยาว์ ได้เคยเสด็จไปศึกษาวิชา กับ พระสุกกทันตะ ฤาษี ที่ภูเขา เมืองละโว้ ซึ่งพระสุกกทันตะฤาษี เคยบวชเรียนในพระพุทธศาสนา ได้อภิญญา พ่อขุนรามคำแหงจึงมีฤทธิ์มีเดชมาก พระองค์ท่าน ทรงครองราชย์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๑๘๒๒ ถึงปีพ.ศ. ๑๘๔๒ เป็นระยะเวลา ๒๐ ปี

เมื่อพ่อขุนรามคำแหง ขึ้นครองราชสมบัติ ในกรุงสุโขทัยนั้น พระเจ้าหงวนสีโจ้วฮ่องเต้ หรือ กุบไลข่าน ส่งกองทัพมา มาตีกรุงพุกาม ของพม่าได้ และยังได้ยึดดินแดนฉนวนเหนือ และประเทศจามได้อีก

ต่อมาพระเจ้าหงวนสีโจ้วฮ่องเต้ ทรงปรึกษา ขุนนาง ถึงการยกทัพมาปราบปราม กรุงสุโขทัย และกรุงละโว้ แต่ขุนนางชื่อ เถียนอุณาตราช ได้กราบทูลพระเจ้าหงวนสีโจ้วฮ่องเต้ว่า อาณาจักรเหล่านี้เป็นอาณาจักรเล็กๆ ไม่สำคัญแต่อย่างใด ถึงแม้จะปราบปรามราบคาบลงได้ ก็หาเกิดประโยชน์อันใดไม่ จะเสียดีผลเปล่าๆ สู้ส่งทูตไปเจรจาเกลี้ยกล่อม ให้อ่อนน้อมสวามิภักดิ์ จะดีกว่า ถ้าแม้ว่าอาณาจักรใดขัดขึ้น ก็ส่งกองทัพไปปราบ พระเจ้าหงวนสีโจ้วฮ่องเต้ ทรงเห็นชอบด้วย

ปีพระพุทธศักราช ๑๘๒๕ พระเจ้าสีโจ้วฮ่องเต้ พระเจ้ากรุงจินราชวงศ์หงวน หรือ กุบไลข่าน ให้อาณาจักรจีนชื่อ หอจื่อจี เป็นราชทูตเข้ามาเจริญทางพระราชไมตรี กับกรุงสุโขทัย

กรุงสุโขทัย รับเป็นไมตรี ด้วยเหตุผลทางการเมือง และการค้า

ปีพระพุทธศักราช ๑๘๒๕ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ขุดพระบรมธาตุจากเจดีย์วัดข้างล้อม ขึ้นมาให้คนบูชา ครั้งนั้น พระกัศปเดรเจ้า พระสงฆ์ลังกา นิกาย

เถรวาท พร้อมคณะสงฆ์ มาถึงกรุงสุโขทัย ได้ถวายพระบรมธาตุแก่ พ่อขุนรามคำแหง ต่อมา พระองค์จึงทรงบรรจุพระบรมธาตุทั้งหมดไว้ในเจดีย์ แล้วทรงสร้างเจดีย์ครอบ เรียกว่าเจดีย์วัดช้าง ล้อม (บูรณะ) บรรจุพระบรมธาตุไว้กลางเมืองศรีสัชชนาลัย

ต่อมาพระกัศปเถรเจ้า ได้ถวาย ไม้ธารพระกรแก้ว และแผ่นเปลือกไม้ มาตีกากรรมฐาน ๔๐ และอุปเท่ห์การใช้ไม้ธารพระกรแก้ว ปลูกอสุภกรรมฐาน ของพระพุทธเจ้า กับพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ต่อมาพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ทรงมีวาจาสิทธิ์ เป็นที่เกรงขามของเมืองต่างๆ (อสุภกรรมฐาน มีอุปเท่ห์ทำให้วาจาสิทธิ์ได้)

ปีพระพุทธศักราช ๒๘๓๗ พระเจ้าหงวนเสงจงฮ่องเต้ กษัตริย์ราชวงศ์หงวน หรือราชวงศ์ กุบไลข่าน มีรับสั่งให้ พ่อขุนรามคำแหง (เสียมก๊กอ๋องกั๊กมกคัง) มาเฝ้า หากมีเหตุขัดข้องมามีได้ ให้ส่งราชโอรส อนุชา หรือขุนนางผู้ใหญ่ไปแทน พระเจ้าหงวนเสงจง ยังรับสั่งอีกว่า แม้คิดเป็นไมตรีกันแล้ว ก็ควรส่งราชโอรส หรือขุนนาง มาเป็นจ่านำไว้บ้าง แต่ครั้งนั้น พ่อขุนรามคำแหง ก็ยังมีได้ส่งผู้ใดไป

ปีพระพุทธศักราช ๑๘๓๕ ทรงยกกองทัพเมืองสุโขทัย ร่วมกับ กองทัพของพระเจ้าอู่ทองที่ ๑ (ทรงมีเชื้อพระเจ้ากรุงจีน) แห่งอยุธยา ยกทัพไปตีเมืองนครธม ของขอมได้สำเร็จ โดยมีกองทัพ ของพระเจ้าหงวนเสงจงฮ่องเต้ ให้ความช่วยเหลือ

พ่อขุนรามคำแหง ทรงเป็นพระสหาย กับพญามังราย แห่งอาณาจักรล้านนา และทรงเป็นพระสหายกับพญาจางเมือง แห่งอาณาจักรพะเยาค่าย พ่อขุนรามคำแหง ชาวเมืองขนานพระนามพระองค์ท่านว่า พระร่วงเจ้า

ปีพระพุทธศักราช ๑๘๓๕ พญามังราย เสด็จพระสหายสองท่านคือ พ่อขุนรามคำแหง และพญาจางเมือง มาปรึกษาเรื่อง การสร้างเมืองนพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่

ต่อมาพญามังราย แห่งอาณาจักรล้านนา ทรงทูลขอพระกัศปเถรเจ้า และพระคิริมานนท์ พระสงฆ์เถรวาท ลังกาวงศ์ พร้อมพระสงฆ์อีก ๕ รูป จากพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ไปนพบุรีศรีนครพิงค์ เชียงใหม่

พญามังราย ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างวัดอรัญญาวาสีขึ้นที่ บริเวณป่าไผ่ ๑๑ กอ ให้เป็นที่พำนักของพระมหากัศปเถรเจ้า และพระเถรเหล่านั้น แล้วขนานนามพระอารามว่า วัด

เวพุกัฏฐาราม เป็นการนำพระพุทธรูปศานานิกายเถรวาทอย่างลึงกวางศึไปประดิษฐานครั้งแรกในอาณาจักรล้านนา

ต่อมาพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ได้ทรงเก็บ **ไม้ธารพระกรแก้ว** และใบคัมภีร์มาติดากรมฐาน ๔๐ ไว้ในพระราชวัง พร้อมกับคนโท ดินเผา ของพระฤๅษีสัจชนาลัยด้วย ของสามสิ่งนี้นับเป็นเครื่องราชกกุธภัณฑ์ ประจำราชวงศ์พระร่วง ตั้งแต่พ่อขุนรามคำแหง ได้ธารพระกรแก้ว ไม้ยอดตาล มาแล้ว พระองค์ท่านก็ทรงมีฤทธิ มีเดชมาก บ้านเมืองก็สงบร่มเย็น

ปีพระพุทธศักราช ๑๘๔๒ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ได้ส่ง **พญาเลอไท** พระราชโอรสองค์ใหญ่ เป็นราชทูต นำคณะทูตออกๆไปเฝ้า พระเจ้าหงวนเสงจงฮ่องเต้ ณ กรุงปักกิ่ง

และปีพระพุทธศักราช ๑๘๔๒ นั้นเอง พ่อขุนรามคำแหง ก็เสด็จสวรรคต พ่อขุนรามคำแหง มีพระราชโอรส ราชธิดา ๒ องค์

๑. พระราชโอรส องค์ใหญ่ ทรงพระนามว่า พญาเลอไท เสด็จไปอยู่เมืองจีน

๒. นางเทพสุดาสร้อยดาว

ไม้ธารพระกร ไม้ยอดตาล

หายไปจากเมืองสุโขทัย

เมื่อสิ้นแผ่นดิน พ่อขุนรามคำแหงแล้ว พญาเลอไท พระราชโอรสองค์ใหญ่ของ พ่อขุนรามคำแหง ก็ยังไม่เสด็จกลับมาจากเมืองจีน เหล่าขุนนาง จึงให้ **ปู่ไสสงคราม** ซึ่งเป็นผู้อาวุโส ขึ้นสำเร็จราชการแทนก่อน

ปู่ไสสงคราม เป็นพระโอรส ของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ อันเกิดแต่เจ้าหญิงนครศรีธรรมราช ปู่ไสสงคราม สำเร็จราชการแทน ตั้งแต่ พ.ศ. ๑๘๔๒ ถึง พ.ศ. ๑๘๖๖

ในปีพระพุทธศักราช ๑๘๖๖ ปู่ไสสงครามได้ยกกองทัพ ผ่านกัมพูชา ยกไปรุกรานอาณาจักรจามปา แต่ทำการรบไม่ได้ผล จึงยกทัพกลับกรุงสุโขทัย

ต่อมาทราบข่าวว่า พญาเลอไท จะเสด็จกลับมาจากเมืองจีน มากรุงสุโขทัย ปู่ไสสงคราม จึงเสด็จไปอยู่เมืองนครศรีธรรมราช และต่อมาได้เป็นกษัตริย์แห่งนครศรีธรรมราช

ต่อมามหาราชครู ผู้รักษา**ธารพระกรแก้ว** เมืองสุโขทัย เกรงว่าผู้หนึ่งผู้ใด จะได้ไม้ธารพระกรแก้ว ไม้ยอดตาล ของพ่อขุนรามไป เนื่องจาก ธารพระกรแก้ว ไม้ยอดตาล นอกจากจะเป็นเครื่อง

ราชกกุฎภัณฑ์ แสดงถึงการเป็นพระราชแล้ว และยังมีฤทธิ์ มีเดชมากอีกด้วย มหาราชครูเกรงว่า พญาเลอไท จะไม่ได้ครองราช จะเสียด็จจะ ที่ให้ไว้กับ พ่อขุนรามคำแหง

ต่อมาจึงลอบเอา ธารพระกรแก้ว ไข่ยอดตาล ออกไปจากห้อง ราชกกุฎภัณฑ์ ไปพักอยู่กลาง ป่า วางไม้ธารพระกรแก้ว ไว้ที่โคนไม้ใหญ่ เทวดาบังบด ได้บันดาลให้มหาราชครู ลืมธารพระกร แก้วไว้กลางป่า เทวดาอีกพวกได้นำไปเก็บไว้ในที่อันควร และไม้ธารพระกรแก้ว ได้หายไปจาก เมืองสุโขทัย เป็นเวลาถึง ๔๐ ปีเศษ

พญาเลอไท เมื่อกลับมารุงสุโขทัยแล้ว ก็ขึ้นครองราชในกรุงสุโขทัย ตั้งแต่ พ.ศ. ๑๘๖๖ - ๑๘๘๔ เป็นเวลานาน ๑๘ ปี

ธารพระกรแก้วกลับเมืองสุโขทัย

ถึงรัชกาล พระมหาธรรมราชา ลีไท แห่งราชวงศ์พระร่วง กรุงสุโขทัย ครั้งหนึ่งโปรดให้ สร้างพระพุทธชินศรี พระศาสดา พระพุทธชินราช ขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. ๑๕๐๐

เมื่อพระมหาธรรมราชาลีไท สร้างเมืองพิษณุโลก เสร็จเรียบร้อยแล้วก็โปรดให้สร้างวัดพระ รัตนมหาธาตุ สร้างพระมหาธาตุ รูปปรางค์ สูง ๘ วา และพระวิหารทิศ กั้นระเบียงรอบพระมหาธาตุ ทั้ง ๔ ทิศ

แล้วโปรดให้ช่างชาวชะเลียง (สุวรรณโลก) ช่างเมืองเชียงแสน และช่างเมืองหริภุญชัย (ลำพูน) ร่วมมือกันสร้าง พระพุทธรูป หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ ๓ องค์ สำหรับประดิษฐานในพระ วิหารทิศ ได้เริ่มทำพิธีเททองหล่อ ณ วันพฤหัสบดี ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๔ ปีเถาะ ๑๕๐๐ เมื่อกะเทาะหุ่น ออกแล้ว ทองคงแล่น ติดเป็นองค์พระบริบูรณ์เพียง ๒ องค์ คือ พระพุทธชินสีห์ กับพระศรีศาสดา ส่วนพระพุทธชินราช ทองไม่แล่นติดเต็มพระองค์ ต้องทำพิธีหล่อต่อมาอีก ๓ ครั้งก็ยังไม่สำเร็จ

ครั้งนั้นพระศิริมานนท์ และพระอุบาลี พระสงฆ์ลังกา เดินทางมาจากเมืองอนูราชบุรี เพื่อ นำต้นพระศรีมหาโพธิ์ และพระไตรปิฎกภาษามคธ มามอบให้ พญาลีไท เมื่อเดินทางจากเมือง สุโขทัย มาเมืองพิษณุโลก ระหว่างทางกลางป่าเมืองสุโขทัย ท่านพบกับเทวดาประเภทบังบด แปลงเพศเป็นชีปะขาว ขอร่วมเดินทางไปด้วย เทวดาบังบดนั้นคือธารพระกรแก้ว ไข่ยอดตาล อัน

เคยเป็นของพ่อขุนรามคำแหงมาแต่ก่อน ชีปะขาวได้บอกกับพระมหาเถรทั้ง ๒ ว่า จะไปช่วยพญา
ลิไท ป็นองค์พระ และหล่อพระพุทธรชินราช

ครั้งนั้นพระศิริमानนท์เถรเจ้า พระอุบาลีเถรเจ้า พระสงฆ์ลังกา นิกายเถรวาท พาปะขาวมา
เฝ้า พระมหาธรรมราชา ลิไท แล้วบอกว่า ปะขาวนี้จะช่วยปั้นและหล่อ องค์พระพุทธรชินราชให้
ใหม่ เมื่อปะขาวทำการปั้นเสร็จแล้ว ก็จะทำพิธีหล่อองค์พระพุทธรชินราช ปะขาวได้กล่าวกับพญา
ลิไทว่า เมื่อจะหล่อพระพุทธรชินราชนั้น ให้อธิษฐาน ต่อไม้ธารพระกรแก้วนี้ การหล่อจึงจะสำเร็จ ว่า
แล้วปะขาวก็ถวาย ไม้ธารพระกรแก้ว ไม้ยอดตาล ให้กับพญาลิไท

พระมหาธรรมราชาลิไท อาราธนาพระศิริमानนท์เถรเจ้า พระอุบาลีเถรเจ้า ให้เป็นประธาน
ในพิธีหล่อองค์พระพุทธรชินราช พร้อมกันนั้น ทรงโปรดให้ปะขาวเป็นเจ้าพิธีด้วย

ถึงวันพฤหัสบดี ขึ้น ๘ ค่ำ เดือน ๖ ปี มะเส็ง พระมหาธรรมราชาลิไท ทรงถือธารพระกรแก้ว
ไม้ยอดตาล ของบรมครู ตั้งสัจจะอธิษฐาน แล้วทรงทำพิธีเททองหล่อองค์พระพุทธรชินราช ด้วย
อำนาจของไม้ธารพระกรแก้ว ของพระพุทธรเจ้า องค์พระพุทธรชินราชจึงสำเร็จเป็นองค์พระบริบูรณ์
ในการหล่อครั้งนั้น

ต่อมาเมื่อการหล่อพระพุทธรชินราช เสร็จเรียบร้อยแล้ว ปะขาวก็ออกเดินทางออก ไปทาง
เหนือ ของเมือง พอถึงหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ก็หายตัวไปไม่มีผู้ ใดพบเห็นอีก ดังนั้นผู้คนทั้งหลาย จึง
เข้าใจกันว่าปะขาว ผู้นั้นคือ เทวดา หรือพระอินทร์ แปลงตัวมาช่วยปั้นและหล่อองค์พระพุทธร
ชิน
ราช

องค์พระพุทธรชินราช จึงได้พุทธลักษณะงดงามยิ่งนัก เลยเป็นเหตุให้เกิด ความเลื่อมใสใน
พระพุทธรูปองค์นี้มากยิ่งขึ้น ส่วนหมู่บ้านที่ปะขาวไปหายตัวนั้น ก็เลยได้นามในภายหลังว่า บ้าน
ปะขาวหาย หรือตาผ้าขาวหาย มาจนทุกวันนี้

และ ไม้ธารพระกรแก้ว ก็ตกมาถึงพระมหาธรรมราชา ลิไท และทรงประดิษฐานธารพระกร
ไว้ ที่หอสุวรรณภูมิ ในพระราชวัง เมืองพิษณุโลก

ธารพระกรแก้ว หายไปจากเมืองสุโขทัย

ถึงสมัย พระมหาธรรมราชาที่ ๒ ในรัชกาลนี้ กรุงสุโขทัย เสื่อมอิสรภาพให้แก่อาณาจักรกรุงศรีอยุธยา แต่กรุงสุโขทัย ยังคงมีกษัตริย์ปกครองอยู่

ต่อมามหาราชา ผู้เฝ้ารักษา ธารพระกร ฝอยอดตาล เห็นว่า ธารพระกรแก้ว จะเป็นอันตราย จึงนำธารพระกรแก้ว เข้าป่าหายไป

ธารพระกรแก้ว ปรากฏสมัยอยุธยา

ต่อมาท่านขรัวตาเฒ่าขึ้น แห่งวัดสามไห ได้บอกกับ ท่านขรัวตาเฒ่าจิตไว้ว่า มีของสำคัญอยู่ในถ้ำ ป่าเมืองสุโขทัย เป็นของพระชินศรี พุทธเจ้า เป็นอายุพระศาสนา ขอให้ท่านไปนำเอามา

ท่านขรัวตาเฒ่าจิต เมื่อท่านออกจาริก ไปทางเหนือ ถึงป่าเมืองสุโขทัย ท่านก็ฯได้ ธารพระกรแก้ว มหาบังสุกุลมา ต่อมาท่านได้มอบไม้ธารพระกรแก้ว ให้กับพระพนรัตน์ (รอด) วัดป่าแก้ว และไม้ธารพระกรแก้ว ได้สืบกันมา จนถึง พระพนรัตน์ (คร้าม) ต่อมา พระพนรัตน์ (คร้าม) นำไปประดิษฐานในเจดีย์ วัดป่าแก้ว

ถึงสมัยพระพนรัตน์ มหาเถรคณ้อง ครองวัดป่าแก้ว ท่านได้นิมิตว่า พระพนรัตน์ (รอด) หรือ หลวงปู่เฒ่า มาบอกให้ไปเอาของสำคัญ ที่เจดีย์เล็กในวัด ตอนเช้าท่านก็พบ

ต่อมาถึงสมัยพระพนรัตน์ (แก้ว) ครองวัดป่าแก้ว ในปลายสมัยพระเจ้าบรมโกศ ท่านพิจารณาเห็นว่ากรุงศรีอยุธยาจะล่มสลาย ท่านจึงได้รุกขมูตออกป่าไปทางเมืองอุดรดิตถ์ นำไม้ธารพระกรแก้วไปฝากไว้ที่เมืองลับแล เพื่อมิให้ ธารพระกรแก้ว เป็นอันตราย เพราะเป็นอายุ ของพระพุทธรักษา แล้วท่านก็กลับมาวัดป่าแก้ว พระพนรัตน์ (แก้ว) ท่านมรณะภาพในปลายรัชกาลพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ

ธารพระกรแก้ว ปรากฏในกรุงรัตนโกสินทร์

ครั้งหนึ่งเมื่อสมเด็จพระสังฆราช ใก่เถื่อน ทรงเดินทางรุกขมุลกลับมาจากป่าใหญ่ทางเหนือ พระองค์ท่านทรงเดินทางรอนแรมล่องผ่านกลบลงมาเรื่อยๆ จนเข้าเขตป่า แขวงเมืองพิชัย ต่อเขตป่า แขวงเมืองอุตรดิตถ์ (ทุ่งยั้ง) พระองค์ท่านทรงปักกลดตรงที่เดิม บริเวณที่พระองค์ท่าน ทรงเคยปักกลดครั้งก่อนนั้น ในบริเวณใกล้เขตเมืองลับแล

รุ่งเช้า ชาวบ้านลับแล ออกมาใส่บาตรพระองค์ท่าน และอาราธนาอิมนต์พระองค์ท่าน ให้เข้าไปพักในเมืองลับแลอย่างเคย พระองค์ท่าน พักอยู่ในเมืองลับแลประมาณสองสามราตรี จึงดำริที่จะออกจากเมืองลับแล ผู้เฒ่าผู้แก่ หัวหน้าเมืองลับแล เห็นพระองค์ท่าน ทรงเมื่อยล้ามาก จึงนำพาพระองค์ท่าน ไปทอดพระเนตรต้นไม้ชนิดหนึ่ง **ขึ้นเป็นดง มีลำต้นเล็ก สีของลำต้นเหมือน เปลือกสีต้นตาล โคนต้นเล็กเท่าโคนแขน มีอายุยืนนาน กลางต้นถึง ปลายเลี้ยวเล็กกว่านิดหน่อย เป็นลำต้นตัน**

เวลาตัด ให้ตัดกลางต้น ถึงปลายต้น ลำต้นสูงชูดเหมือนต้นตาล สูงประมาณสามวา (เมตร) ถึงห้าวาเศษ ลำต้นแลดู เป็นลายข้อสั้น เหมือนข้อต้นไผ่ มีก้าน และใบ อยู่ที่ปลายยอดเป็นพุ่ม ก้านและใบเหมือนใบตาล ขอบก้านใบมีหนามแหลมเล็กๆเหมือนก้านตาล มีดอกเป็นช่อ ขาวแกมเหลืองมัน กลีบดอกยาวหนาปลายมน มีห้ากลีบ เมื่อดอกแก่แล้ว กลีบแห้งร่วง กลายเมล็ดสีดำกลมเท่าปลายนิ้วก้อย หรือปลายหัวแม่โป้ เมล็ดร่วงลงพื้นดิน จะเจริญเป็นต้นงอกงามต่อไป ไม้ไผ่ยอดตาลนี้ ขึ้นเป็นดง เหมือนดงตาล ต้นไม้ไผ่ยอดตาลมีอายุยืนนานเป็น ๑๐๐๐ ปี เป็นไม้เนื้อแข็ง ยิ่งไว้นานเนื้อไม้จะกลายเป็นหินอ่อน ไม้ไผ่ยอดตาล บางทีก็เรียกว่า **คดตาล** เพราะว่าเป็น **คด** ทั้งต้น เป็นไม้บุญสิริ ไม้กายสิทธิ์ สำหรับผู้มีบุญอันกระทำไว้ และไม้นี้มีคุณพิเศษต่างๆ

ผู้เฒ่าในเมืองลับแล บอกกล่าวให้พระอาจารย์สุกฟังว่า ต้นไม้นี้เป็น **ไม้บุญสิริ เรียกว่าต้นไม้ไผ่ยอดตาล หรือคดตาล** มีเทวดาสถิตและรักษา เวลาตัดต้นไม้ไผ่ยอดตาล ต้องตัดทั้งต้น เมื่อตัดแล้วต้นไม้นี้จะตาย ต้นไม้นี้มีรุกขเทวดารักษา เวลาตัดต้องทำพิธีกรรม บอกกล่าวขอ แก่รุกขเทวดาประจำต้นไม้ไผ่ยอดตาลก่อน

ไม้ไผ่ยอดตาลนี้ นอกเขตเมืองลับแลก็มี แต่มักอยู่ในป่าลึก ในที่ชอบกล ใครได้พบเป็นบุญของผู้นั้น กล่าวว่ พระรุกขมุลบางท่านพบแล้ว ตัดไม้ได้ก็มี เพราะเทวดาผู้รักษา ท่านไม่ให้ เนื่องจากยังไม่เหมาะสม

เมื่อรุกขเทวดา อนุญาตแล้วจึงตัดได้ เมื่อตัดแล้วรุกขเทวดา จะมาสิงสถิตอยู่ที่ไม้ไผ่ยอดตาลที่ตัดแล้ว พระภิกษุสงฆ์ที่จะได้ไม้ไผ่ยอดตาลนี้ จะต้องเป็นบุคคลที่ในอดีตชาติ เคยบังเกิดอยู่ในเมืองลับแลนี้ และเป็นอริยบุคคลขั้นต้น คือโสดาบันด้วย ต้นไม้ไผ่ยอดตาลนั้น เป็นไม้เนื้อแข็ง มีน้ำหนักมาก ปลูก มอด ไม่กิน

ต่อมาหัวหน้าเมืองลับแล พาพระอาจารย์สุก ไปดูไม้เท้าเบิกไพร อันหนึ่ง วางอยู่บนแท่นบูชาทำด้วยทองคำ แล้วบอกกับพระอาจารย์สุกว่า ไม้เท้านี้ เรียกว่า ธารพระกรแก้ว เป็นไม้เท้าเก่าแก่ครั้งพุทธกาล ครั้งพระทศพล ทรงพิจารณาผ้าบังสุกุล ที่ศพนางปณณะทาสี ตกทอดมาสุวรรณภูมิ ในสมัยสุโขทัย และตกทอดมาถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา และพวกข้าพเจ้าทั้งหลายขอมอบ ธารพระกรแก้ว ไม้ไผ่ยอดตาล ปลงอสุภกรรมฐาน ของพระทศพล ให้ท่านดูแลรักษาต่อไป

หัวหน้า เมืองลับแล เล่าประวัติ ไม้ธารพระกรแก้ว ให้พระอาจารย์สุกฟังจนหมดสิ้น แล้วกล่าวต่อไปอีกว่า ธารพระกรแก้วนี้ เป็นอายุของพระศาสนา เมื่อสิ้นศาสนาพระพุทธโคดมแล้ว ธารพระกรแก้วนี้จะไปสถิตอยู่ในเจดีย์จุฬามณี ดาวดึงเทวะโลก และเมื่อถึงวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชาวเมืองลับแล จะอัญเชิญ ธารพระกรแก้ว ไม้ไผ่ยอดตาล ปลงอสุภัตถุญญากรรมฐานของพระทศพลออกแห่ ทุกปี คนเมืองลับแล ปรกติ จะนุ่งผ้าดำใส่เสื้อ สีขาว ถ้ามีงานบุญ จะนุ่งผ้าสีน้ำเงิน ใส่เสื้อสีขาว

ต่อมาเมื่อพระอาจารย์สุก มาครองวัดลับแลแล้ว ท่านได้นำ ธารพระกรแก้วนี้ มาวัดลับด้วย และตกทอดมาถึง พระอาจารย์กรรมฐานรุ่นต่อๆมา

ปัจจุบัน ธารพระกรแก้ว ไม้ไผ่ยอดตาล ปลงอสุภกรรมฐาน ของพระทศพล อยู่ที่พิพิธภัณฑ์บริหารพระกรรมฐาน หุ่นขี้ผึ้ง สมเด็จพระสังฆราช ใก่เถื่อน คณะ ๕ วัดราชสิทธิาราม กรุงเทพฯ
